

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 59/21

Møtedato: 05.05.2021

Dato: 29.03.2021

Arkivsaksnr: 2021/1064

EU - status for arbeidet på UiB

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Styresak 99/20 - *Forskning – aktivitet og gjennomslag i EU og Forskningsrådet*
http://ekstern.filer.uib.no/ledelse/universitetsstyret/2020/2020-09-24/S_99-20Forskning-aktivitet_gjennomslag_i_EU_og_Forskningsrådet.pdf

Saken gjelder:

UiB har en sterk, internasjonal profil med ambisjoner om å markere seg i EU og delta i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, Horisont Europa. EUs rammeprogram er en viktig kilde til finansiering, internasjonalt samarbeid og utvikling ved universitetet.

UiB arbeider langsiktig med å øke sin synlighet på den europeiske arenaen, og jobber systematisk med å øke universitetets deltakelse i rammeprogrammet. En ny undersøkelse viser at UiB henter inn mest EU-midler per faglige årsverk sammenlignet med andre institusjoner nasjonalt.

Denne saken er en oppfølging av styresak 99/20, der styret ønsker å bli løpende orientert om ulike saker knyttet til forskning og eksterntfinansiering. Saken gir et overblikk på hvordan UiB vil mobilisere mot rammeprogrammet, og hvordan UiBs Brusselkontor er et viktig virkemiddel i dette arbeidet.

Forslag til vedtak:

Styret tar saken til orientering og gir sin tilslutning til de skisserte tiltakene.

Robert Rastad
universitetsdirektør

08.04.2021/Birgit Falch/Are Straume/Benedicte Løseth (avd.dir.)

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
59/21

Møtedato:
11.03.2021

Arkivsaksnr:
2021/1064

EU – planer og ambisjoner for arbeidet på UiB

Bakgrunn

I styresak 99/20 fikk styret en gjennomgang av hvordan UiB jobber strategisk med å styrke forskningsaktiviteten i EU og Norges forskningsråd. Det ble pekt på at det nasjonale og internasjonale forskningsbildet er i rask endring, og at nye universitet mobiliserer for å hente ut en større andel av eksterne midler. UiB tar nå flere strategiske grep for å bidra til at universitetet kan nå sine ambisjoner om å være et internasjonalt, forskningsintensivt breddeuniversitet.

UiBs deltakelse i det europeiske programsamarbeidet bidrar til å øke kvaliteten av universitetets forskning og innovasjon. I de europeiske programmene konkurrerer UiB på en europeisk og global arena, og får muligheten til å samarbeide med de beste aktørene i verden, samtidig som det gir tilgang til de beste forskerne, nettverkene og teknologiene.

Tall fra Tilstandsrapporten 2020¹, viser at UiB henter inn mest EU-midler per faglige årsverk sammenlignet med de 21 andre statlige universiteter og høyskoler. Dette er gledelige tall, og gjenspeiler at UiB har flere sterke fagmiljøer som ser verdien av å hente inn eksterne midler fra EU-systemet for å kunne realisere sin forskningsaktivitet. På slutten av H2020² fikk UiB solid uttelling der fem av våre fremste forskere fikk tildelt ERC-stipend til ny banebrytende forskning. UiB har også hatt god uttelling på Marie Skłodowska-Curie Actions-Individual Fellowships (MSCA-IF), der erfarne forskere som vil styrke sin karriere i utlandet, eller komme fra utlandet til Bergen, søker om stipend på 1-3 år. Ved siste tildeling fikk UiB ni nye stipend, og UiB har med dette en suksessrate i MSCA-IF på 18% i H2020s programperiode, som ligger over gjennomsnittet i Europa (14-15%). Den gode uttellingen er også et resultat av godt samspill med det administrative støtteapparatet, som har arbeidet målrettet og strategisk for å mobilisere flere internasjonale søkere til programmet. Flere av våre forskningsmiljø har tidligere koordinert store, internasjonale forskningsprosjekt med mange partnere, og dette gir en erfaring og internasjonal prestisje som bidrar til å øke mulighetene for nye tilslag. Flere av de store prosjektene som UiB koordinerer pågår fortsatt. Disse er to koordinatorprosjekt, som startet opp i 2019 ved Geofysisk institutt; TRIATLAS³ og COMFORT,⁴ og koordinatorprosjektene PROTECT⁵ og NanoLace⁶, ved henholdsvis Institutt for sammenlignende politikk og ved institutt for fysikk og teknologi.

Ny programperiode for Horisont Europa starter 2021. UiB har ambisjoner om å bli et mer synlig europeisk breddeuniversitet, og utvikler nå strategiske virkemidler for å bli mer aktiv i Europa. Hvordan UiB kan hevde seg i konkurransen om midler har blant annet sammenheng med synlighet og påvirkningsarbeid i Brussel. Samtidig krever det et langsiktig mobiliseringsarbeid sammen med fagmiljøene på universitetet for å utnytt mulighetene for

---

¹ [Flere sliter med å øke potten de henter fra EU \(khrono.no\)](https://www.khrono.no/)

² EUs rammeprogram for perioden 2014-2020

³ <https://triatlas.w.uib.no/>

⁴ <https://comfort.w.uib.no/>

⁵ <https://protectproject.w.uib.no/>

⁶ [Homepage » nanoLace](#)

økt forskning og innovasjon. Med ny leder for Brusselkontoret, og et nytt EU-forum, ligger forholdene bedre til rette for å løfte UiB på den europeiske arena.

Det politiske bakteppet

Europa er i en brytningstid med ulike geopolitiske utviklingstrender, som et sterkere Kina, et USA som har beveget seg mer vekk fra Europa og endringer i de nære naboene mot sør og øst. I tillegg har EU hatt utfordringer knyttet til sitt eget politiske prosjekt, og med Brexit friskt i minne er det mange som hevder at dette bunner i en misnøye med hva EU leverer til borgerne av politiske løsninger. Antidemokratiske krefter i flere av medlemslandene utfordrer selve fundamentet for EU. Det snakkes om store endringsbølger, eksempelvis grønn omstilling og digitaliseringen, ofte kalt «twin transition»⁷, og på bakgrunn av dette har Europakommisjonen og president Ursula von der Leyens utformet et politisk program for 2019-2024. Programmet inneholder seks hovedprioriteringer:

- Et europeisk grønt skifte
- En økonomi som virker for borgerne
- Et Europa rustet for den digitale tidsalder
- Verne om den europeiske levemåten
- Et sterkere Europa i verden
- Et styrket europeisk demokrati

Disse prioriteringene har innvirkning på innretningen av *Horisont Europa*. Spesielt har prioriteringen av grønt skifte fått store konsekvenser for forsknings- og innovasjonsprogrammet, hvor 35% av midlene skal allokeres til klimarelaterte prosjekter.

Kunnskapsdepartementet er i gang med å utarbeide en ny strategi for norsk deltakelse i det europeiske forsknings- og innovasjonssamarbeidet. Denne strategien vil være retningsgivende for Norges innsats og initiativer inn mot EU i den kommende programperioden, og hvilke virkemidler som vil være tilgjengelige for norske institusjoner for å mobilisere mot programmet.

UiB har sendt innspill til strategien, og har pekt på viktigheten av at det fra norsk side blir arbeidet for å styrke kjennskapen til Norges særstatus som EØS/EFTA land, og gi norske aktører en trygghet i at vi deltar på lik linje med våre samarbeidspartnere i EU.

UiB har videre pekt på at hovedmålsettingen for norsk deltakelse må være å øke kvaliteten i norsk forskning, øke vår innovasjonskraft, sikre tilgang til forskere, nettverk og teknologi og bidra til å løse globale samfunnsutfordringer.

Innspill fra UiB til strategien:

-Økning i måltall for returandel bør være innenfor en realistisk og oppnåelig ramme.

-Betydningen av å bevare og styrke rammene for den frie grunnforskningen må synliggjøres.

-Det er behov for å styrke innslag av samfunnsvitenskap og humaniora.

Synlighet i EU

UiB har ambisjoner om å være et synlig forskningsintensivt breddeuniversitet i EU og å etablere mekanismer som skal øke innflytelsen på den europeiske forsknings- og innovasjonspolitiske arena. I 2020 førte Covid-19 til langt lavere aktivitet i Brussel enn planlagt. Fjoråret ble brukt til å rekruttere ny kontorsjef, som hadde sin første arbeidsdag i januar 2021. Kontorsjefen, Charlotte Eide, er ansatt ved Forsknings- og innovasjonsavdelingen og koordinerer sitt arbeid med øvrig EU-rettet arbeid ved avdelingen.

⁷ Se eksempelvis [EUs vekststrategi](#)

På tross av fjorårets nedstenging ble det arrangert tre arrangementer ved UiBs Brusselkontor ved starten av året. To av dem var konsortiumsmøter som er ledet av UiB med finansiering fra det forrige rammeprogrammet, Horisont 2020. Det tredje arrangementet var en studietur for kunnskapsklyngen Energiomstilling Vest, som resulterte i dialog mellom klyngen og de deler av Europakommisjonen som utarbeidet EUs havvindstrategi. Denne dialogen gjorde det mulig for kunnskapsmiljøene i Bergen å øve innflytelse på EUs havvindstrategi⁸, som ble publisert høsten 2020.

I styresak 100/20 ble styret orientert om kampanjen «Friends of the ERC». Hensikten med kampanjen var todelt; i) å påvirke EUS budsjettprosess, og ii) å øke UiBs synlighet. I desember 2020 kom EU til enighet om sitt langtidsbudsjett og budsjettfordelingen i forsknings- og innovasjonsprogrammet, og Friends of the ERC antas å ha bidratt til et større budsjett for både Horisont Europa og ERC. Kampanjen bidro også til å synliggjøre UiB som et universitet som kjemper for den frie grunnforskningens rammer, og fikk flere viktige medieoppslag i blant annet BBC, Politico, Research Professional, Morgenbladet, Politiken med flere.

Brusselkontoret som et virkemiddel for å øke UiBs synlighet i EU

Den nye sjefen for UiBs Brusselkontor har bred erfaring fra påvirkningsarbeid ved NTNUs og NHOs kontor i Brussel, og er i gang med å revitalisere UiBs ambisjoner om å styrke sin synlighet i EU. Dette skal gjøres gjennom arrangementer, tilstedeværelse og relevante innspill i ulike prosesser på EU-nivå, samt legge til rette for økt aktivitet, flere og mer målrettede besøk og prosjektmøter for forskere.

Kontorsjefen har i løpet av januar og februar hatt innledende møter med fakultetsledelse, institutter og fagmiljø ved samtlige fakultet, der samtalene har dreiet seg om hvordan Forsknings- og innovasjonsavdelingen og Brusselkontoret kan bidra med kunnskap om EU, nettverksbygging og promotering av fagmiljø. Interessen for bistand har vært stor, og det er avdekket mange ønsker og behov for ulike typer støtte fra Brusselkontoret. Kontorsjef har også startet et arbeid med å gi ukentlige brusseloppdateringer til ansatte ved UiB. Oppdateringene gir løpende informasjon fra Brussel og EU innen forskning og innovasjon, og et stadig økende antall ansatte står på mottakerlisten.

En viktig del av dette arbeide er å synliggjøre UiB i ulike nettverk og fora, hvor det er naturlig for universiteter å fremme sine saker. Dette inkluderer å bygge ut UiBs nettverk inn mot relevante grener av Europakommisjonen, andre EU- institusjoner og mot medlemslandenes faste representasjoner samt andre universiteters liaisonkontorer. UiB har nylig signert en avtale med nettverksorganisasjonen, Science Business (S|B)⁹. Medlemskapet gir UiB en solid plattform for synlighet, der forskere og UiB-nyheter kan presenteres for et europeisk publikum. S|Bs nyhetsplattform regnes for å være den fremste, europeiske kanalen på forsknings- og innovasjonspolitik.

Det er avtalt mellom UiB og NORCE at det skal bygges opp et forsterket samarbeid mellom de to institusjonene i Brussel, under fanen *Sammen for å skape*.¹⁰ Det er blant annet utarbeidet en felles visuell profil mellom de to institusjonene til bruk i Brussel. Det vil i 2021 arrangeres et lanseringsarrangement for UiB og NORCE sin felles satsing.

---

⁸ [EUs havvindstrategi](#)

⁹ [Welcome to Science|Business | Science|Business](#)

¹⁰ <https://www.uib.no/aktuelt/142476/uib-og-norce-tar-grep-%C3%A5-styrke-vestlandets-forsknings-og-innovasjonskraft>

Foruten NORCE inngår UiB også i et kontorfellesskap med NTNU og SINTEF under navnet NOHRI (Norwegian House og Research and Innovation). Fire store norske institusjoner blir sterkere ved å stå sammen, og kan tiltrekke seg flere sentrale representanter fra EUs institusjoner og medlemsland. UiB vil prioritere å få til et slikt samarbeid. I første omgang er det planer om en felles mottakelse i kontorfellesskapet i 2021.

Påvirke de politiske prosessene i EU

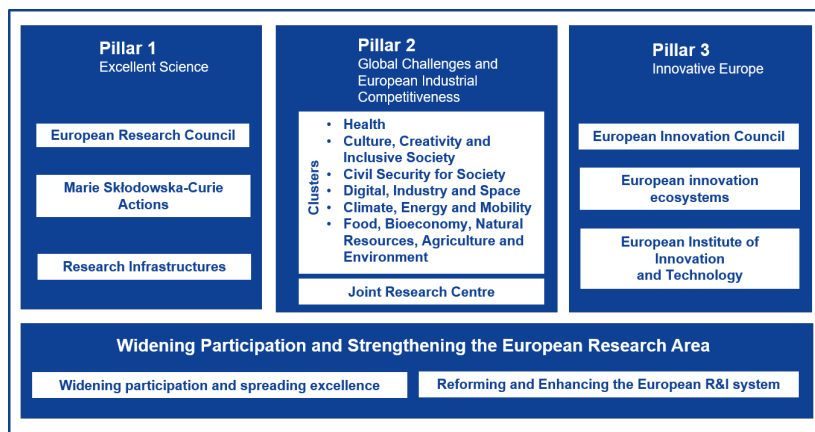
UiB ønsker å samordne tiltak og initiativer for å stå bedre rustet til å påvirke EU policyprosesser på nasjonalt og europeisk nivå. Det er behov for å handle samlet og koordinert, og å utnytte det store potensiale for faglige innspill som ligger hos våre vitenskapelig ansatte og faglig ledelse. Det sitter mye EU-kunnskap i organisasjonen og hos våre samarbeidspartnere regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

For UiB vil det gi merverdi å få samordnet all denne kunnskapen og få på plass en struktur som kan koordinere arbeidet. Universitetsledelsen har derfor besluttet å etablere et *EU Forum* for å samordne vår påvirkning på EUs strategier, programmer og utlysninger. Målet er å få til en mer samlet og koordinert innsats, og å utnytte det store potensiale for faglige innspill. EU-forumet består av vitenskapelige ansatte med bred erfaring fra forskning og innovasjon i EU, og er på oppfordring foreslått og spilt inn fra alle fakultet. Forsknings- og innovasjonsavdelingen vil være sekretariat og koordinere innsatsen. Brusselkontoret er også sentral her, først og fremst ved å innhente informasjon om status på ulike policy prosesser, identifisere viktige personer i Europakommisjonens tjenestegrener og bringe informasjonen tilbake til UiB. Videre vil kontoret være viktig for å tilrettelegge for møteplasser for UiBs representanter på både uformelle og formelle arenaer.

EUs rammeprogram Horisont Europa

Horisont Europa strekker seg over perioden 2021-2027, og har et budsjett på EUR 95,5 milliarder. Programmets strategiske plan speiler europakommisjonenes politiske prioriteringer for 2019-2024. Brusselkontoret får en sentral rolle i å bistå forskere med å knytte kontakter mot europeiske konsortier og legge til rette for å utøve innflytelse på innhold i utlysninger.

Så snart pandemisituasjonen tillater det vil UiB legge til rette for at forskere kan bruke kontoret som en møteplass til oppbyggingen av søknader og konsortier inn mot EUs programmer.

Horisont Europa – tre pillarer:
Pillar 1:
Fremragende forskning
Pillar 2:
Globale utfordringer og europeisk konkurransevne
Pillar 3:
Innovativt Europa

Muligheter i rammeprogrammet for UiB

Pillar 1 - Fremragende forskning

Under Pillar 1 videreføres satsninger fra tidligere rammeprogram på den banebrytende, nysgjerrighetsdrevne forskningen under Det europeiske forskningsrådet (ERC), Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) og forskningsinfrastruktur.

ERC retter seg mot toppforskere som vil utvikle ny og grensesprengende forskning. UiB har ambisjoner om å øke søknadsvolumet til ERC, og har gjennom Forskningsutvalget samlet seg om en felles prosess som skal utvikle interne ambisjonsmål knyttet til søknadsvolum ved alle fakultetene.

Marie Skłodowska-Curie Actions inneholder ulike virkemidler for mobilitet for talentfulle forskere som er tidlig i sin karriere. UiB vil fortsette å mobilisere for at flere fagmiljø kan nyttiggjøre seg av mulighetene i programmet. Under denne ordningen kan UiB blant annet knytte til seg postdoktorer i 1-3 år som ønsker å være ved et utenlandsk universitet som et ledd i sin egen karriereutvikling. Kandidatene tilfører fagmiljøene på UiB både komplementær kompetanse og et eksternt nettverk, samtidig som de bidrar til faglig utvikling i de fagmiljøene som de blir tilknyttet. Sammen med fakultetene ønsker UiB å se på tiltak for å mobilisere kandidatene til å søke andre virkemidler inn mot UiB som ERC Starting Grants, Forskningsrådets unge talenter og Trond Mohn Stiftelse sitt Starting Grant program.

Pillar 2 – Globale utfordringer – tematisk forskning og innovasjon

Under denne pillaren etableres det seks brede klynger (clusters) som viderefører satsinger på samfunnsutfordringer og industrielt lederskap i Horisont 2020. Under pillaren vil det bli finansiert tematisk forskning og innovasjon i store samarbeidsprosjekter. Fra denne søylen vil også satsinger på *missions* bli finansiert. Missions er særskilte virkemidler som skal bidra til å løse konkrete samfunnsoppdrag.

Klynger:

- 1.Helse
- 2.Kultur, kreativitet og inkluderende samfunn
- 3.Samfunnssikkerhet
- 4.Digitalisering, næringsliv og romvirksomhet
- 5.Klima, energi og mobilitet
- 6.Mat, bioøkonomi, naturressurser, jordbruk og miljø

UiB satser bredt og langsiktig på å utvikle flere fremragende forskningsmiljø. Samtidig ligger det også et potensiale for UiB å orientere seg mer mot tematiske program slik det organiseres under Pillar 2. Disse programmene er store og tverrfaglige i sin innretning. Dersom UiB styrker seg på tematiske programmene, kan dette også bidra til å skape en bredere grobunn for den fremragende forskningen.

Det er flere fagmiljø ved UiB som oppgir at de tematiske satsningene har en innretning som korresponderer med deres forskningsfelt, og at de ønsker å orientere seg mer aktivt mot de mulighetene som ligger i programmene. Samtidig er det også fagmiljø ved UiB som ikke kjenner seg igjen i de ulike tematiske innretningene. Det er avgjørende å komme i dialog med disse miljøene med opplegg for hvordan man sammen med fakultetsledelse og fagmiljø kan legge til rette for økt mobilisering også mot de tematiske programmene. Flere fakultet har uttrykt et ønske om at Forsknings- og innovasjonsavdelingen skal bistå fakultetene med å fasilitere bedre for tverrfaglighet, som er en sentral komponent i programmene.

Pillar 3 - Innovativt Europa

Under denne pillaren finner vi det europeiske innovasjonsrådet (EIC), som er den store nyvinningen i Horisont Europa, og som skal styrke mulighetene for å etablere oppstartsbedrifter (EIC Pathfinder) og skalere disse opp når de er etablert (EIC Accelerator). Søylen inneholder også EIT (Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi), som har ansvaret for å tildele KICs (Knowledge and Innovation Communities). Det skal lyses ut et KIC innenfor det marine området i kommende periode. Sammen med det marine miljøet ved UiB sonderes det nå muligheter for å posisjonere det marine fagmiljøet inn mot den neste utlysningen. I det nylig tildelte SEAS-programmet¹¹ ved UiB, som er tildelt midler under Marie Curie (pillar 1), er det ambisjoner om å konkurrere om denne utlysningen.

Under EIC vil det bli mulig for UiBs forskere å søke finansiering til banebrytende og innovative idéer og teknologier med kommersialiseringspotensiale. EIC vil ha også ha dedikerte virkemidler som skal sikre at det blir mulig å videreutvikle konsepter og gode idéer helt fram til anvendte løsninger eller kommersialisering. Det nye innovasjonsprogrammet ved UiB, *UiB idé*¹², gir ansatte og studenter muligheter for å søke støtte og finansiering til å teste ut innovasjon i en tidlig fase. Med *UiB idé* vil forskere og studenter gis muligheten til å få mer målrettet støtte og bistand til også å koble slike ideer mot virkemidlene i pillar 3.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

UiB arbeider målrettet med å øke sin synlighet i EU, og er i gang med flere strategiske tiltak som skal bidra til å sette UiB på den europeiske arenaen. Brusselkontoret blir en sentral medspiller i arbeidet, og skal arbeide for å bistå UiB i politiske prosesser inn mot kommisjonen, og legge til rette for at forskere og fagmiljø kan knytte kontakter med internasjonale samarbeidspartnere.

Fakultetene legger ned et stort og viktig arbeid i søknadsprosessene, og har gjennom 2020 arbeidet systematisk for å øke søknadsvolum til ERC. Samtidig ligger det mange muligheter for å utvikle fagmiljø i de utfordringsdrevne og innovasjonsrettede programmene i Horisont Europa. Mye av det gode arbeidet som er gjort for å øke søknadstall til ERC bør kunne overføres til disse programmene. Den gode uttellingen i H2020 viser at UiB har sterke fagmiljø som orienterer seg bredt internasjonalt. UiBs ambisjoner om å øke prosjektsøknader og få opp tilslagsprosent i EU krever gode rammevilkår for forskerne. UiB har over tid bygget opp et meget kompetent støtteapparat, både sentralt og ved fakultetene som bistår forskerne i deres søknadsprosesser. UiB vil fremover arbeide for å støtte og bidra i bredden av universitetet i søknadsprosesser til Horisont Europa.

UiB vil legge fram flere saker knyttet til forskning for styret i 2021.

08.04.2021/Birgit Falch/Are Straume/Benedicte Løseth(avd.dir)

---

¹¹ <https://www.uib.no/matnat/142542/skal-utvikle-framtidas-marine-forskningsledere>

¹² [UiB lanserer nytt innovasjonsprogram | Aktuelt | UiB](#)